Valiokunnan lausunto MmVL 31/2017 vp– E 100/2017 vp

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: EU:n liikenteen vaihtoehtoisten polttoaineiden toimintasuunnitelma

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: EU:n liikenteen vaihtoehtoisten polttoaineiden toimintasuunnitelma (E 100/2017 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- lainsäädäntöneuvos Leo Parkkonen, valtiovarainministeriö
- ylitarkastaja Veli-Pekka Reskola, maa- ja metsätalousministeriö
- liikenneneuvos Saara Jääskeläinen, liikenne- ja viestintäministeriö
- asiantuntija Juha Luostarinen, Metener Oy
- toimitusjohtaja Harri Laurikka, Bioenergia ry
- puheenjohtaja Teija Paavola, Suomen Biokaasuyhdistys ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Luonnonvarakeskus

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

EU:n direktiivi 2014/94/EU liikenteen vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönotosta (jakeluinfradirektiivi) tuli voimaan lokakuussa 2014. Direktiivin mukaan kaikkien jäsenmaiden tuli marraskuuhun 2016 mennessä laatia kansallinen toimintakehys liikenteen vaihtoehtoisten polttoaineiden markkinoiden kehittämiseksi ja asiaan liittyvän infrastruktuurin käyttöönottamiseksi. Kansallisissa toimintakehyksissä tuli esittää sekä liikenteen vaihtoehtoisia käyttövoimia ja niiden jakeluinfraa koskevat tavoitteet vuosille 2020 ja 2030 sekä toimenpiteet, joilla tavoitteet saavutetaan. Suomen kansallinen suunnitelma hyväksyttiin valtioneuvoston istunnossa helmikuussa 2017 ja toimitettiin komissiolle pian tämän jälkeen.

Valmis
5.0

Komissio on kansallisten suunnitelmien pohjalta laatinut koko EU:ta koskevan toimintasuunnitelman (”Kohti liikenteen vaihtoehtoisten polttoaineiden laajempaa käyttöä — Vaihtoehtoisten polttoaineidentoimintasuunnitelma” COM(2017) 652 final), jonka tarkoituksena on nostaa kansallisten suunnitelmien tavoitetasoa, lisätä investointeja jakeluinfrastruktuuriin sekä edistää uudistusten kuluttajahyväksyntää.

Toimintasuunnitelmassa esitetään useita toimia, joilla komissio aikoo tukea vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin nopeutettua käyttöönottoa EU:ssa. Toimintasuunnitelma on osa liikkuvuutta koskevaa poliittista pakettia, jolla pyritään ratkaisemaan sekä ajoneuvoihin, infrastruktuuriin, sähköverkkoon että käyttäjäpalveluihin liittyviä kysymyksiä yhtä aikaa. Vuoteen 2025 mennessä koko EU:n alueelta tulisi löytyä sähkö- ja kaasuautojen lataamisen ja tankkaamisen mahdollistava perusverkko. Perusverkon tulisi kattaa sekä TEN-T-ydinverkkokäytävät että kaupunkialueet. Mikään EU-maa tai -alue ei saisi jäädä tavoitteista jälkeen.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta toteaa, että nyt käsiteltävänä oleva EU:n suunnitelma on osa komission julkaisemaa puhdasta liikkuvuutta käsittelevää pakettia. Se pohjautuu jäsenmaiden laatimiin kansallisiin toimintakehyksiin, joissa esiteltiin kunkin jäsenmaan suunnittelemat toimenpiteet liikenteen vaihtoehtoisten polttoaineiden infrastruktuurin käyttöönottoa koskevan EU:n direktiivin 2014/94/EU (jakeluinfradirektiivi) toimeenpanemiseksi. Direktiivin ja puhtaan liikkuvuuden paketin tavoitteena on luoda jäsenmaihin kattava verkosto vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluasemia. Polttoaineiden saannin varmuus on yksi tärkeimpiä edellytyksiä uusiutuvia polttoaineita käyttävien ajoneuvojen määrän lisääntymiselle.

Komissio on arvioinut Suomen suunnitelman laadultaan ja kattavuudeltaan hyväksi, ja se on yksi kahdeksasta kaikki direktiivin vaatimukset täysin täyttävästä jäsenmaakohtaisesta suunnitelmasta. Valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että käytännössä monet EU:n toimintasuunnitelmassa nyt esitetyt luvut ja toimet eivät enää ole ajan tasalla. Niitä on sittemmin monessa kohdin tehostettu ja vahvistettu. Esimerkiksi Suomen suunnitelmassa oli esitetty kaasuautojen vuoden 2020 tavoitteeksi maltilliset 5 800 autoa vuonna 2020, mutta energia- ja ilmastostrategiassa hallitus on kirjannut vuodelle 2030 selvästi kunnianhimoisemman 50 000 auton tavoitteen.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että biokaasun tuotantopotentiaalia on eri asiantuntija-arvioiden mukaan vähintään 9 TWh, josta 80 prosenttia on maatalouden biomassoissa. Maatalussektorin biokaasupotentiaali onkin lähes kokonaan hyödyntämättä. Biokaasulaitoksilla on oikein toteutettuina mahdollista edistää myös maatalouden ravinteiden uudelleenjakoa ylijäämäalueilta alijäämäalueille sekä alentaa maataloussektorin kasvihuonekaasupäästöjä. Lisäksi maataloussektorin yksi tärkeimmistä kasvihuonekaasupäästöjen hillitsemiskeinoista on eloperäisten alueiden nurmipeitteisyyden lisääminen. Biokaasulaitokset ovat tämän biomassan potentiaalisia käyttäjiä. Hyödyntämätöntä biokaasupotentiaalia on lisäksi teollisuuden jätevesissä ja lietteissä, kuten metsäteollisuudessa syntyvissä massoissa sekä sekajätteen seassa olevassa biojätteessä. Biokaasun käyttö maakaasun korvaajana on yksi toimenpidealue, johon tulee kiinnittää huomiota kaasupohjaista liikennettä kehitettäessä. Lisäksi biokaasu soveltuu nesteytettynä myös raskaan liikenteen polttoaineeksi.

Valiokunnan lausunto MmVL 31/2017 vp

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että myös Suomeen saadaan tehdyn suunnitelman mukainen kattava jakeluverkko vaihtoehtoisille polttoaineille. Jakeluverkon rakentamis- ja kehittämistyössä on tärkeää monipuolisuus ja teknologianeutraali lähestyminen. Suomen kaltaisessa pitkien etäisyyksien ja vaihtelevien olosuhteiden maassa tarvitaan jatkossakin monipuolisia ja erilaisiin tarpeisiin soveltuvia käyttövoimaratkaisuja. Kattava jakeluverkko suurissa keskuksissa antaa pohjan tarvittavan ajoneuvokannan kasvattamiselle. Valiokunta kiinnittää kuitenkin erityistä huomiota siihen, että runkoverkostoa rakennettaessa ja esimerkiksi jakeluasemille asetettavia vaatimuksia säädettäessä tulee huomioida myös pienet alueelliset toimijat. Esimerkiksi pääväylien varrella toimivilla pienillä biokaasulaitoksilla tulee olla mahdollisuus perustaa liikennebiokaasun jakeluasemia kohtuullisin kustannuksin ja lupamenettelyin. Tämä toteuttaa myös komission toivomuksia biokaasun käytön jatkuvasta edistämisestä.

Valiokunta toteaa, että mikäli hankerahoitusta on käytettävissä, Suomen tulee hyödyntää sitä oman toimintasuunnitelmansa toimeenpanossa. Tukea tulee kohdentaa etenkin alueille, joilla biokaasun jakelua ei vielä ole. Mikäli tuki kohdennetaan polttoaineen käyttöä edistäen, tuotannon ja jakelun kehitys muodostuu markkinaehtoisemmaksi. Tukitoimet eivät saa johtaa vääristymiin markkinoilla.

Valiokunta tuo myös esiin, että lyhyellä tähtämellä nestemäisten liikenteen biopolttoaineiden rooli Suomen liikenteen vaihtoehtoisista polttoaineista on edelleen tärkeä. Sen merkitystä on syytä korostaa myös EU:n suuntaan. Sekoitepolttoaineen jakelu on kustannustehokasta, sillä se nojaa olemassa olevaan polttoaineiden jakeluinfrastruktuuriin.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 12.12.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Anne Kalmari kesk
jäsen Hanna Halmeenpää vihr
jäsen Lasse Hautala kesk
jäsen Reijo Hongisto sin
jäsen Susanna Koski kok
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Tytti Tuppurainen sd
jäsen Peter Östman kd
varajäsen Ritva Elomaa ps
varajäsen Elsi Katainen kesk

varajäsen Timo V. Korhonen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius